

**MESLEK LİSESİ
ÖĞRENCİLERİNİN İŞ
GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ ve
BİLİNCİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA**

Ertan ALKAN

Amaç:

İş güvenliği eğitimi ve bilinci ile işçi ölümlerinin, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önüne geçilmesi planlanmaktadır. Buna bağlı olarak gerek küresel gerek bölgesel çapta yasal düzenlemeler ortaya konulmuş, iş konusunda, işin niteliği konusunda çalışana eğitim verilmesi teşvik edilmiş ve zorunlu kılınmıştır. Bu konuda çalışana, işverene ve devlete düşen bir takım yükümlülükler mevcuttur.

Kalifiye alanında uzman çalışanlar yetiştiren meslek liselerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin verilmesi, iş güvenliği bilincinin oluşmasında hayati önem taşımaktadır. Nitekim henüz iş hayatına atılmadan verilecek bu eğitim ve bilinç, iş hayatında yaşanabilecek olası kazaları engellemenin en önemli yolu olarak görülmektedir.

Bu çalışmada meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilincinin iş sağlığı ve güvenliği kültürü üzerindeki farkındalığı örneklerle gösterilecektir.

Genel bilgiler

Türkiye İstatistik Kurumundan (TÜİK) alınan eğitim istatistiklerine göre, 6yaş ve üzeri Türkiye'de okuma yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 3,8

YAKLAŞIK 3,1 milyon okumaz-yazmaz

Danimarka veya Finlandiya'nın nüfusu
YAKLAŞIK 5,5 milyon

ABD'de yapılan bir araştırma, dünyadaki okuryazarlık düzeyi sıralamasında Türkiye'nin 61 ülke arasında 50'nci sırada yer aldığını ortaya koydu.

HOW NATIONS RANKED

Country	Rank	Country	Rank	Country	Rank
Finland	1	Malta	21	Romania	41
Norway	2	South Korea	22	Portugal	42
Iceland	3	Czech Republic	23	Brazil	43
Denmark	4	Ireland	24	Croatia	44
Sweden	5	Italy	25	Qatar	45
Switzerland	6	Austria	26	Costa Rica	46
United States	7	Russia	27	Argentina	47
Germany	8	Slovenia	28	Mauritius	48
Latvia	9	Hungary	29	Serbia	49
Netherlands	10	Slovak Republic	30	Turkey	50
Canada	11	Lithuania	31	Georgia	51
France	12	Japan	32	Tunisia	52
Luxembourg	13	Cyprus	33	Malaysia	53
Estonia	14	Bulgaria	34	Albania	54
New Zealand	15	Spain	35	Panama	55
Australia	16	Singapore	36	South Africa	56
United Kingdom	17	Chile	37	Colombia	57
Belgium	18	Mexico	38	Morocco	58
Israel	19	China	39	Thailand	59
Poland	20	Greece	40	Indonesia	60
				Botswana	61

Dünya çapında eğitim çözümleri sağlayan Pearson'ın 'En iyi eğitim veren ülkeler' araştırmasında Türkiye, 40 ülke arasında 34'üncü olabildi.

34. Türkiye
35. Tayland
36. Kolombiya
37. Arjantin
38. Brezilya
39. Meksika
40. Endonezya

İş Sağlığı

İş sağlığı, gerek fiziki ve gerekse ruhi bakımdan çalışanların tam iyi olma durumlarının sağlanması esas alır. Bu anlamda, meslek hastalıkları, hem çalışma şartlarından ve hem de kullanılan araç ve gereçlerden kaynaklanır. Çalışanların sağlığı açısından, sadece vücudun beden olarak sağlıklı bulunması yeterli değildir. Nitekim beden sağlığının yanı sıra, çalışanın ruh sağlığının korunması da aynı kapsamdadır.

Ancak iş sağlığı ve iş güvenliği bakımından iş sağlığının; iş ortamında mevcut ve muhtemel sağlığı etkileyen risk faktörleri karşısında çalışanın sağlığının korunması ile sınırlı bir anlam ve muhtevası bulunmaktadır. Burada iş hijyeni kavramı iş sağlığı kavramı içinde yer almaktadır. Bu kavram(iş hijyeni), çalışanın işle ilgili bilmesi gereken hijyen ve temizlik kurallarının yanı sıra aydınlatma, gürültü, termal konfor, titreşim ve toz gibi tehlikelerin değerlendirilmesini ifade eder.

İş güvenliği

İş güvenliği de; kavram olarak, “çalışanların işyerinde işin görölmesi ile ilgili olarak meydana gelen tehlikelerden, bedensel ve ruhsal olarak zarara uğramamaları için alınması zorunlu teknik önlemlere yönelik sistemli çalışmalaradır” diye tanımlayabiliriz.

Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi, iş güvenliği çalışanın teknik özelliklere karşı korunmasını ihtiva eder. Teknik tedbir ve bilgi ile koruma sağlayacak risklerin tespiti ve bunlar karşısında ne gibi koruma tedbirlerinin alınabileceği iş güvenliğinin konusu içindedir.

İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimi ve Bilinci

Yaşama hakkının önemli bir parçası olarak varsayılan iş güvenliği şüphesiz ki toplumumuz açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çalışanların iş güvenliği bilincini kazanması, mesleki kazalar ve hastalıkları en aza indirecektir. İş güvenliği eğitimi ve bilincinin temel niteliklerini, bu konuda küçük yaştan itibaren öğrenim gördükleri kurumlara düşen sorumlulukları açıklamakta fayda vardır.

Eğitim bireylerin kişisel gelişimlerine etki eden, davranış ve tutumlarını dñzenleyen, yeteneklerine nitelik kazandıran, kişinin fikirsel dñnyasını olumlu yñnde değiştiren bir olgudur. Nitekim ortaya çıkan iş kazalarının bñyñk çoğunluğu çalışanların işiyle ilgili gñvenlik tedbirlerine karşı bilinçsiz olmasından ve akabinde dikkatsiz davranışlar sergilemesinden kaynaklanmaktadır. Disiplinli hareket etmeme, uyarılara uymama veya haberdar olmama, kısacası iş gñvenliđi bilinç ve kñltñr eksikliği iş kazalarının ve işiyle ilgili hatalıkların başında gelen nedenleri olarak gñrñnmektedir.

Cervantes'e göre bir toplumun sosyal anlamdaki gelişmişlik seviyesi iş güvenliğinin niteliği ile doğru orantılıdır ve iş güvenliğini sağlamanın birinci yolu öncelikli olarak eğitim ile bu bilinci kazandırmaktır. Öte yandan Cervantes iş güvenliği eğitiminin yalnızca işyerlerinde değil henüz küçük yaşlarda ilkökul seviyesinde başlaması gereken bir eğitim olduğunu vurgulamaktadır.

Kendi güvenliklerine, sağlıklarına dikkat eden bireyler yetiştirilmesi, çocuklarda sağlık kùltürü oluşturulması, iş güvenliği ile ilgili tehditleri daha yolun başında büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır. Erken dönemde çocuklara benimsetilen sağlık kùltürü ve güvenliklerine özen gösterme refleksi, bireyin yaşamı boyunca süreklilik gösteren bir davranış biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.

İş güvenliği ile ilgili gelişmişlik seviyesinin ülkelerin toplumsal, kültürel, ekonomik ve **eğitimsel** gelişmişlik düzeyleriyle sıkı sıkıya bağlı olduğu görünmektedir. Nitekim iş kazalarının ve iş güvenliği ile ilgili problemlerin fazlalık gösterdiği ülkelere bakıldığında, ilgili ülkelerin eğitim ve dolayısıyla iş güvenliği bilinci açısından eksiklikleri göze çarpmaktadır. Ülkemizde de birçok iş kazasının ardından iş güvenliği hususuna değinen eğitimler ve kurslar uygulamaya geçirilmiştir.

Birçok çalışan henüz okulu bitirmişken iş yaşamına herhangi bir iş güvenliği eğitimi almadan atılmakta ve dolayısıyla deneyimsizlikten kaynaklanan iş güvenliği sorunları yaşamaktadır. İlgili şirketin de bu konuda yeterince sorumluluk üstlenmemesi genç çalışanların iş kazalarıyla ve meslek hastalıklarıyla yüzleşmesine yol açmaktadır. Yapılan araştırmalar **öğrencilerin %90'dan daha büyük bir kısmının henüz okullarından mezun olmuşken çalışma yaşamına girdiklerini ortaya koymaktadır.**

Yapılan başka araştırmalarda ÷lkemizde meydana gelen meslek hastalıklarına ve iş kazalarına sebep olan etkenler ortaya konulmaya çalışılmıştır. İlgili araştırma; iş güvenliği problemlerinin %39 gibi büyük bir bölümünün işverenin üretim araçlarıyla ilgili sorumsuzluğundan kaynaklandığını ortaya koymuştur. Diğer oransal ifadelere bakıldığında iş güvenliği problemlerinin; %17 çalışanın eğitimsizliğinden, %16 işverenin ihmalden ve üretim araçlarının sağlıksızlığından, %26 çalışanın dikkatsizliğinden, %2' de diğer faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırma sonuılarından anlaşılacağı üzere ülkemizde işverenin sorumsuzluk ve ihmali ile çalışanın eğitimsizliği iş kazalarına ve meslek hastalıklarına en çok sebep olan faktörlerdendir. Bu nedenle gerek işverenin gerekse çalışanın eğitimi ve denetimi oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Hatta ve hatta işyerlerinde iş güvenliği konusunda uzman kişilerin bulundurulması, sendikal fonksiyonların hayata geçirilmesi, denetimin aktifleştirilmesi eğitimden kaynaklı iş güvenliği sorunlarını en aza indirmekte tercih edilir yöntemlerdendir.

Kişilere verilecek iş güvenliği ile ilgili eğitim her işyerinde kendine has koşullar ierebilse de bir takım temel unsurlardan söz etmek mümkündür. Bu unsurlar şu şekilde özetlenebilir:

- Çalışanın olası tehlikeler ve tehlikelerin sonuçları hakkında bilgi verilmesi ve çalışanın tehlikeleri anlayabilme kabiliyeti kazandırılması,
- Olası güvenlik sorunlarının azaltılması adına neler yapılabileceği,
- Olası tehlikelere karşı önlem alma refleksi ve nasıl alınacağı, Yasal prosedür ve standartlarla ilgili bilinçlendirme

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın evreni Kocaeli ili, İzmit ilçesinde yer alan İzmit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada evreni temsil edebilecek kabiliyette örneklem seçiminin gerçekleştirilmesine ilişkin örneklem hesaplama yöntemi kullanılmıştır. Bu hesaplamada evrenin sayısı tam olarak bilinmediğinden evren sayısı bilinmeyen örneklem hesaplama formülü kullanılmıştır.

Bu sonuç neticesinde seçilen örneklemin evreni temsil edebilme kabiliyetini sağlamak için 636 kişiye anket çalışması uygulanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Araştırma örnekleme de yer alan öğrencilerin görüşleri ile araştırmada kullanılan ölçeklerde yer alan ifadeler ile sınırlıdır. Araştırmada öğrencilerin ölçekte yer alan ifadelere doğru ve samimi görüş bildirdikleri, ölçek ifadelerinin araştırmanın sonucuna uygun olduğu ve örneklemin evreni temsil etme kabiliyetine haiz olduğu varsayılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin demografik bilgilerini ölçen 5 soru, iş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeylerini ölçen çoktan seçmeli 10 soru ile iş sağlığı ve güvenliği kültürüne yönelik çoktan seçmeli 15 soru kullanılmıştır. Araştırma soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış olup güvenilirlik analizlerine ilişkin veriler aşağıda belirtilmiştir.

<u>Cronbach's Alpha</u>	<u>N of Items</u>
0,754	15

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin demografik bilgilerini ölçen 5 soru, iş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeylerini ölçen çoktan seçmeli 10 soru ile iş sağlığı ve güvenliği kültürüne yönelik çoktan seçmeli 15 soru kullanılmıştır. Araştırma soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış olup güvenilirlik analizlerine ilişkin veriler aşağıda belirtilmiştir.

<u>Cronbach's Alpha</u>	<u>N of Items</u>
0,754	15

Araştırmada edilen verilerin güvenilirlik analizleri Cronbach's Alpha Spss test istatistiği ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuç neticesinde (0,754) verilerin güvenilir olduğu sonucu elde edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin demografik bilgilerini ölçen 5 soru, iş sağlığı ve güvenliği bilinç düzeylerini ölçen çoktan seçmeli 10 soru ile iş sağlığı ve güvenliği kültürüne yönelik çoktan seçmeli 15 soru kullanılmıştır. Araştırma soruları araştırmacı tarafından hazırlanmış olup güvenilirlik analizlerine ilişkin veriler aşağıda belirtilmiştir.

<u>Cronbach's Alpha</u>	<u>N of Items</u>
0,754	15

Araştırmada edilen verilerin güvenilirlik analizleri Cronbach's Alpha Spss test istatistiği ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuç neticesinde (0,754) verilerin güvenilir olduğu sonucu elde edilmiştir.

Bulgular

2013-14 Eğitim ve Öğretim yılına kadar 22 farklı eğitim yapan lise türü mevcuttu. Farklı okullar öğrencilere farklı programlar sunabiliyordu. Fakat 2014-15 Eğitim ve Öğretim yılı itibariyle tüm meslek liseleri Teknik ve Mesleki Anadolu Lisesi olma yönünde dönüştürülmüştür.

Mesleki Teknik Anadolu Liseleri kapsamında 54 farklı alan 204 farklı dal bulunmaktadır. Bu alanların ayrıntısına Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü internet sayfasında ulaşılabilir.

Mesleki teknik liseden mezun olan öğrencileri iş hayatına daha hızlı adım atabilecekleri bir gelecek beklemektedir. Meslek liselerinden mezun olan öğrenciler meslekleri ile ilgili ön lisans programlarında eğitimlerine devam edebilirler. İkinci bir tercih olarak mesleki teknik liseden mezun olan öğrenciler kalifiye eleman olarak iş hayatına atılabilirler.

Lise öğrenimine öğrenciler yaklaşık 14-15 yaşlarında başlayarak 18-19 yaşlarında eğitimini almış olarak başarıyla mezun olurlar. Fakat farklı doğal afet, savaş, sağlık sorunları gibi geçerli sebeplerle okul hayatından uzaklaşmış kişilerde 2016-2017 yeni ortaöğretim yönetmeliğine göre liseye kayıt olmak için en yüksek sınır yaş 18dir, yani 18 yaşını doldurmuş olanlar örgün eğitim yapan liselere kayıt yaptıramayacak, açık öğretim liselerinden devam edebileceklerdir.

Türkiye'de 15 Kasım 2016 tarihi itibarıyla Türkiye'de toplam 3 bin 597 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Kocaeli ilinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi sayısı yaklaşık 65 tanedir. Acil sağlık hizmetleri, denizcilik, radyo, grafikerlik, meteoroloji, tarım, adalet ve raylı sistemler gibi birçok programı bünyesinde barındırmaktadır.

Araştırma ve anketlerin yapıldığı İzmit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 8 alan mevcuttur. Bunlar;

- a) Mobilya Ve İç Mekan Tasarımı (3)
- b) Bilişim Teknolojileri (4)
- c) Elektrik-Elektronik Teknolojisi (11)
- ç) Kimya Teknolojisi (7)
- d) Makine Teknolojisi (3)
- e) Metal Teknolojisi (4)
- f) Motorlu Araçlar Teknolojisi (1)
- g) Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri (1)

Araştırma ve anketlerin yapıldığı İzmit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 8 alanın yanında toplam 34 dal'da 3000 civarı öğrenci mevcuttur.

Öğrenim süresi 4 yıldır, Anadolu Teknik Programı (ATP) kapsamında öğrenciler 10. sınıf sonunda toplam 40 iş günü yaz staj yapmaları gerekmektedir. Anadolu Meslek Programı (AMP) kapsamında okuyan öğrenciler ise 12. sınıfta (bir yıl boyunca) haftanın 3günü staj, 2gün eğitim görmektedirler.

Bu anket, iş güvenliği kültürü ile güvenlik performansı düzeyini ölçmeye yöneliktir. Elde edilecek sonuçlar tamamen bilimsel bir araştırma için kullanılacak, bilgiler 3.kişilerle paylaşılmayacak, yalnız istatistik olarak değerlendirilecektir. Anket formunu doldururken göstereceğiniz ilgi ve katkılarınız için teşekkür ederiz. Ankete isminizi yazmayınız.

Cinsiyetiniz

Bayan Erkek

Yaşınız

14-17 17- 20 20 - 24

Eğitim durumu?

Lise1 Lise2 Lise3 Lise4

Daha önce hiç iş kazasına uğradınız mı?

Evet Hayır

Daha önce hiçbir iş kazasından son anda kurtulduğunuz oldu mu?

Evet Hayır

1- Aşağıdakilerden hangisi potansiyel bir tehlikeye karşı önlem (tedbir) planlanırken, öncelikli olarak dikkate alınır?

- a) Toplu korunma b) Baret kullanma c) Maske kullanma
d) Kulak koruyucu kullanma

2- Aşağıdakilerden hangisi, çalışanların sağlık ve güvenliklerinin sağlanması için toplu koruma yöntemlerinden değildir?

- a) Tehlikeli işlemlerin ortadan kaldırılması
b) Tehlikeli maddeler yerine daha az tehlikeli olanların kullanılması
c) Mühendislik kontrolü
d) Kişisel koruyucu donanım kullanımı

3- Çalışma ortamında tozlu ortamda temizlik yaparken kullanmanız gereken en önemli Kişisel Koruyucu Donanım aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İş Ayakkabısı b) Baret c) İş Gözlüğü d) Toz Maskesi

4- İşletmede gürültülü ortamlarda çalışırken kullanmanız gereken en önemli Kişisel Koruyucu Donanım aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İş Ayakkabısı b) Kulak Koruyucu c) İş Gözlüğü
d) Toz Maskesi

5- Yanda görülen piktogram aşağıdaki tanımlardan hangisini ifade etmektedir?

- a) Baret Giyiniz b) İş ayakkabısı Giyiniz c) Toz maskesi Takınız
d) Kulaklık Takınız

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Kadın	93	14,6	14,6	14,6
	Erkek	543	85,4	85,4	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler cinsiyetlerine göre %85,4 (543 Kişi) Erkek, %14,6 (93 Kişi) Kadın şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	14-17 Yaş	297	46,7	46,7	46,7
	18 - 20 Yaş	330	51,9	51,9	98,6
	21 - 24 Yaş	9	1,4	1,4	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler yaşlarına göre %51,9 (330 Kişi) 18 – 20 Yaş, %46,7 (297 Kişi) 14 – 17 Yaş ve %1,4 (9 Kişi) 21 – 24 Yaş şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	14-17 Yaş	297	46,7	46,7	46,7
	18 - 20 Yaş	330	51,9	51,9	98,6
	21 - 24 Yaş	9	1,4	1,4	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler yaşlarına göre %51,9 (330 Kişi) 18 – 20 Yaş, %46,7 (297 Kişi) 14 – 17 Yaş ve %1,4 (9 Kişi) 21 – 24 Yaş şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Lise 1	33	5,2	5,2	5,2
	Lise 2	213	33,5	33,5	38,7
	Lise 3	300	47,2	47,2	85,8
	Lise 4	90	14,2	14,2	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre %47,2 (300 Kişi) Lise 3, %33,5 (213 Kişi) Lise 2, %14,2 (90 Kişi) Lise 4, %5,2 (33 Kişi) Lise 1 şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların İş Kazalarına Uğrama Durumlarına Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
n	Evet	69	10,6	10,6	10,6
	Hayır	567	89,4	89,4	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrencilerin iş kazasına uğrama durumuna göre %89,4 (567 Kişi) Hayır, %10,6 (69 Kişi) Evet şeklinde dağılmıştır.

Katılımcıların İş Kazasından Son Kurtulma Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	152	24,1	24,1	24,1
	Hayır	484	76,9	76,9	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler iş kazasından son anda kurtulma durumuna göre %76,9 (484 Kişi) Hayır, %24,1 (152 Kişi) Evet şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların İş Kazasından Son Kurtulma Durumuna Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	152	24,1	24,1	24,1
	Hayır	484	76,9	76,9	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler iş kazasından son anda kurtulma durumuna göre %76,9 (484 Kişi) Hayır, %24,1 (152 Kişi) Evet şeklinde dağılmışlardır.

Katılımcıların İş Güvenliği Bilincinin Ölçülmesine Yönelik Görüşlerden Aldıkları Puanlara Göre Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Değişken Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	10 - 29	5	0,8	0,8	0,8
	30 - 49	16	2,5	2,5	3,3
	50 - 69	39	6,1	6,1	9,4
	70 - 89	229	36,0	36,0	45,4
	90 - 100	347	54,6	54,6	100,0
	Toplam	636	100,0	100,0	

Katılımcı öğrenciler, iş güvenliği bilincine yönelik sorulara verdikleri cevaplar sonrasında aldıkları toplam puana göre %54,6 (347 Kişi) 90-100 Arası, %36,0 (229 Kişi) 70 – 89 Arası, %6,1 (39 Kişi) 50 – 69 Arası, %2,5 (16 Kişi) 30 – 49 Arası ve %0,8 (5 Kişi) 10 – 29 Arası şeklinde dağılmışlardır.

Sonuç ve tartışma

Eğitim her alanda olduğu gibi iş sağlığı ve g¼venliđinde de çok ¼nemli yer tutmaktadır. Bu araştırmada ise meslek liselerinde ¼đrenim g¼ren ¼đrencilerin iş sağlığı ve g¼venliđine ilişkin bilinç düzeylerinin iş sağlığı ve g¼venliđi k¼lt¼r¼ne etkileri araştırılmıştır.

Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında iş güvenliği kültürü ve bilincine yönelik çok fazla çalışma yer almadığı görülmektedir. Yapılan çalışmalardan biri olan Saraç (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, “kadınların güvenlik kültürü algısı erkeklere göre daha düşüktür. Güvenlik kültürünün alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında farklılaşmaya bakıldığında erkeklerin raporlama kültürünün kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da göstermektedir ki cinsiyet olgusu güvenlik kültürü algısı geliştirmede bir etkendir ve güvenlik kültürü algısı geliştirilirken bu özelliğin de göz önünde bulundurulması gerekir” sonucuna erişilmiştir.

2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı verilerine göre Mesleki ve Teknik Liselerde eğitim gören yaklaşık 1.600.000 öğrenci bulunmaktadır. Bunların 700,00'i kız öğrenci, 900,000 civarında erkek öğrenci olarak eğitimine devam etmektedirler. Araştırmamızı yaptığımız Meslek Lisesinde ise anketimize 93 kız, 543 erkek öğrenci katılım göstermiştir. Alınan istatistiğe göre araştırmaya katılan kız öğrencilerin %14,6 olduğu görülmektedir. Mesleki ve Teknik Lise okuyan kız öğrencilerin azlığının (dolayısıyla ankete katılım gösteren kız öğrencilerin az olmasının) sebeplerinden en önemlisi Meslek Lisesi mezunu kadınların eğitim aldıkları bölümlere göre istihdam durumları gelmektedir.

Genel olarak Mesleki ve Teknik Lise mezunu kadınların çok büyük oranda işgücüne katılmadıkları ve istihdam piyasası dışında yer almaktadırlar. Kız öğrenciler daha çok kendilerine uygun gördükleri vücut gücünün daha az kullanıldığı ticaret, sağlık, turizm liseleri gibi alanları tercih etmektedirler. Genel lise mezunlarından üniversiteye giremeyenler mesleksiz mezunlar olarak işgücü piyasasında sınıfına dahil olmaktadır (özellikle kızlar ev kadını olmaktadır). Nitekim bu gün ABD, İngiltere gibi ülkelerde ilk ve orta öğretimde öğrencilere meslekler tanıtılmakta el becerileri geliştiren bazı dersler verilmektedir.

Öneriler

Eğitim her alanda olduğu gibi iş sağlığı ve g¼venliđinde de çok ¼nemli yer tutmaktadır. Bu araştırmada ise meslek liselerinde ¼đrenim g¼ren ¼đrencilerin iş sağlığı ve g¼venliđine ilişkin bilinç d¼zeylerinin iş sağlığı ve g¼venliđi k¼lt¼r¼ne etkileri araştırılmıştır.

Bu araştırmada yapılan anketler neticesinde öğrencilerin iş güvenliğine ilişkin bilgi düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %90'ı yapılan test sonrasında 70 ve üstü puan almıştır. Öğrencilerin takriben %55'i ise 90 ve üzeri puan almışlardır. Bu bilgi düzeylerinin yüksek olmasının sebebi küçük yaşlardan itibaren öğrencilerin staj veya farklı çalışma amaçlarından dolayı iş hayatına girmelerinden kaynaklı işyerlerinin tehlike sınıflarına göre belirli saatlerde aldıkları iş sağlığı ve güvenliği eğitimiyle ilgilidir. Çünkü lise düzeyinde alınan eğitim iş güvenliği konularına ayrı bir ders olarak değil, konular arasında değinilen notlarla dayanmaktadır. Bu durumda üst sınıflar arasındaki bilinç düzeyindeki farklılığın oluşmasına yetmemektedir.

Öğrencilere iş güvenliği kültürüne ilişkin ise çoktan seçmeli 15 soru yöneltilmiştir. Sorularda öğrencilerin iş sağlığı güvenliği kurallarının gerekliliği, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunların sorumlusu, işlerini gerçekleştirirken risk almalarına ilişkin görüşleri, üretimin iş güvenliğine ilişkin önemi, iş güvenliğinin önemliliği, iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan eğitimin önemi, yangın ve elektrik kazalarında yapacaklarına ilişkin bilgi düzeyleri, işleri ile ilgili güvenlik kurallarının farkında olması gibi görüşleri alınmıştır. Ardından belirttikleri görüşlerin iş güvenliğine ilişkin bilgi düzeylerine göre farkındalık yaratma durumu analiz edilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürüne verdiği cevaplardan yola çıkarak; 11.Sorudaki “İş Güvenliği Kurallarından Bazıları Güvenli Bir Şekilde Çalışabilmek İçin Gerekli Değildir” sorusuna yaklaşık %65’i Kesinlikle Katılmıyorum veya Katılmıyorum olarak cevap vermiştir. Bu da öğrencilerin 2/3’ünün iş güvenliği kurallarının kaliteli bir çalışma hayatı için gerekli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

İş Güvenliği Kùltürüne yönelik 12.Sorudaki “İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Sorunların Benim Değil, Yöneticilerin Problemi Olduğunu Düşünüyorum” sorusuna %50’den fazlası Kararsız olduğunu veya buna Katıldıklarını belirtmişlerdir. İş güvenliği işlevlerinin başlangıcında devlet, işveren ve çalışanlardan oluşan üçlü sađ ayaklarının olduğu bilinmelidir. İşletmelerde ise iş sağlığı ve güvenliği konularından tüm çalışanların müteselsilen sorumlu olduğu unutulmamalıdır.

15.Sorudaki “İş Güvenliği Uygulamasının Önemli ve Yaygın Olmasını Sağlayan Unsurun, Kurallara Uyulması İçin Yapılan Baskı Olduğunu Düşünüyorum” sorusuna %35,3’ü Kesinlikle Katıldığını veya Katıldığını belirtmiştir. Aslında bu soru İş Güvenliğinin kurallar zinciri dışında, kültür haline gelip yaşantının bir parçası olarak görülmediğinin göstergesidir.

Anket çalışmasında en yüksek oranda 18.Soru “Yaptığım İşle Alakalı Güvenlik Kurallarını Anlıyorum” sorusu olumlu cevabı almıştır. Katılımcıların %82,4 Kesinlikle Katılıyorum veya Katılıyorum cevabını vermiştir. Buda sıcak çalışmayı gerçekleştiren çalışanların işin sorunlarını ve zorluklarını, sıkıntılı taraflarını bildiklerinin ama İş Güvenliği konusunda gerekli davranışsal değişikliğe sebep olacak kültüre sahip olmadıkları için dikkat konusunda eksik davranış sergilediklerini göstermektedir.

Yapılan analizler neticesinde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik kültürün iş güvenliğine ilişkin bilgi düzeylerine göre farklılaştığı, öğrencilerin daha bilgili olmalarının olumlu anlamda iş güvenliği kültürüne sahip olmasını beraberinde getirdiği sonucu elde edilmiştir. Fakat katılımcı öğrencilerin iş güvenliği bilinç ve kültür düzeylerinin eğitim seviyelerine göre farklılığın istatistiki olarak anlamı olmadığı tespit edilmiştir. Bunun asıl sebebinin ise eğitim müfredatında öğrencilere verilen düzenli bir iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin bulunmamasıdır.

Yapılan analizler neticesinde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik kültürün iş güvenliğine ilişkin bilgi düzeylerine göre farklılaştığı, öğrencilerin daha bilgili olmalarının olumlu anlamda iş güvenliği kültürüne sahip olmasını beraberinde getirdiği sonucu elde edilmiştir. Fakat katılımcı öğrencilerin iş güvenliği bilinç ve kültür düzeylerinin eğitim seviyelerine göre farklılığın istatistiki olarak anlamı olmadığı tespit edilmiştir. Bunun asıl sebebinin ise eğitim müfredatında öğrencilere verilen düzenli bir iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin bulunmamasıdır.

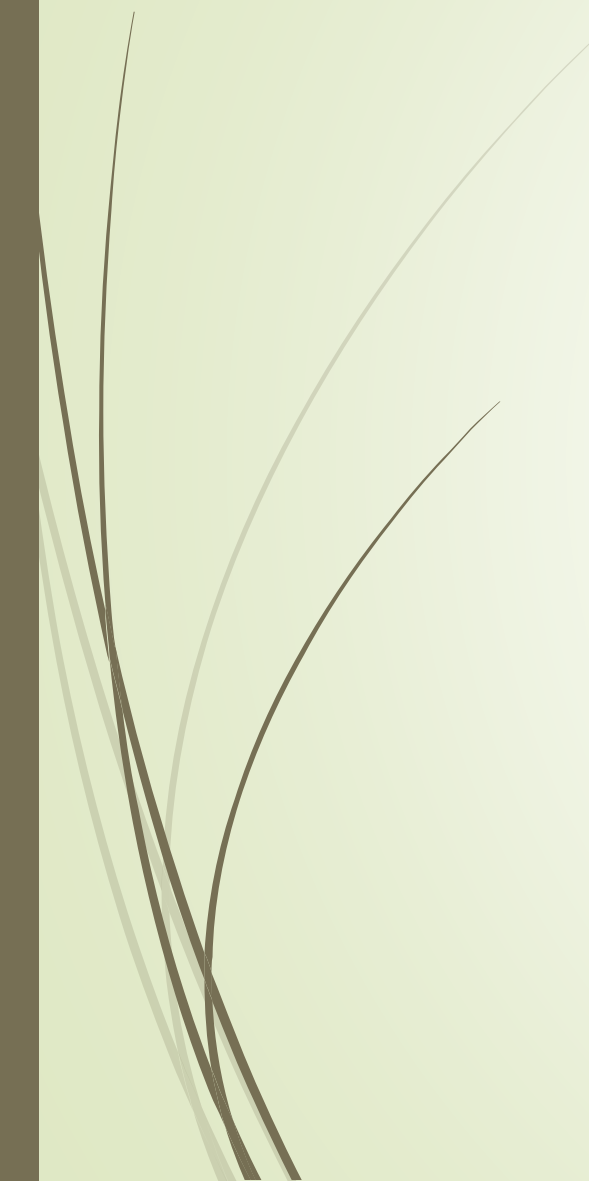

Sınıflar bazında var olan fark (istatistik olarak ortaya koymasa da) düzenli ve planlı eğitimlerle arttırılabilir. Eğitim, kişilerde davranış değişikliğine neden olabilecek düzeyde olmalıdır. Bunun için de erken yaşlarda başlanılan eğitim, çocukta/kişide kalıcı olabilmektedir. Disiplinler arası bir çalışmayla birlikte ders kitaplarına İSG bilgilerinin entegre edilmesi, ilk öğretim ve orta öğretim dersleriyle bu durumun pekiştirilmesi çocuk ve gençlerin küçük yaşlardan itibaren dolaylı öğrenme yoluyla İSG kavramı üzerinde bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz koşulları gereği henüz okul öncesi ya da ilköğretim seviyesindeki öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimler verilmemektedir. Oysa, asıl olması gereken, küçük yaşlarda bu tip davranış değişikliği gerektiren eğitimlerin verilmesidir. Bunların düzenlenmesi İSG kültürünün yaygınlaştırılmasını ve benimsenmesini kolaylaştıracaktır; ancak şu anki durumda bunun yapılması zaman alacaktır. Bu eğitim meslek liselerine ulaşana dek, her yıl binlerce öğrenci iş hayatına atılacaktır.

Durumun hızlı bir şekilde ele alınabilmesi için bu tez çalışması kapsamında, erken yaştan itibaren iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almamış; çalışma hayatının önemli bir kısmını oluşturan meslek lisesi mezunlarının orta öğretim süresince alması gereken iş sağlığı ve güvenliği eğitimi üzerinde durulmuştur. 9. Sınıfta temel düzeyde İSG eğitimi alarak meslek hayatına adım atan öğrenci, 10.sınıfa geldiğinde staja gitmeden daha bilinçli olacaktır. 9. Sınıfta öğrendiği temel konuları 10. Sınıfta stajla birlikte pratiğe dökebilecektir. Bununla birlikte 10., 11. ve 12. Sınıflarda da alanına yönelik özgün eğitimler alarak çalışma hayatına daha bilinçli ve davranış değişikliğini benimsemiş şekilde geçiş yapabilecektir.

Bu sayede de çalışma hayatında hem güvenlik kültürü yaygınlaştırılabilecek hem iş kazaları azaltılabilecek hem de güvenli çalışma, çalışan sağlığı konuları işin bir parçası olarak algılanabilecektir.

Toplumda iş sağlığı ve güvenliği bilgi ve bilinç düzeyinin artması için;

- Meslek Liseleri kurumlarında planlı ve sınıflar bazında bilgi düzeyini arttıracak yeterli bilginin verilmesi ve bu konudaki hassasiyetin artırılması;
- İşverenin çalışana sağladığı eğitim
- Sendikal eğitim fonksiyonlarının hayata geçirilmesi (Öğrencilerin staj kapsamında gittikleri işletmelerde sendikaların çocuk-genç işçi olarak değerlendirilen kişiler üzerindeki hassasiyetin arttırılması)
- İlgili bakanlık düzeyinde verilen eğitim (Konuyla ilgili olarak ÇSGB ve MEB birimlerinin panel, sempozyum ve proje tipi bilgilendirme eğitimlerinin Meslek Lisesi öğrencilerinin katılımı üzerine gerçekleştirilmesi)
- Medya ve yayın organları kapsamında iş güvenliği içerikli yayınlar ile eğitimin sağlanması gerekmektedir.

Dinlediğiniz için teŐekkürler  